

Қоршаған ортаны қорғау

Қоршаған ортаны қорғау саласындағы саясат

«KEGOC» АҚ қоршаған ортаны қорғау қызметін өзінің күнделікті жұмысының ажырамас бөлігі ретінде қарайды. Қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарау – «KEGOC» АҚ Экологиялық саясатының негізгі қағидаты.

«KEGOC» АҚ Экологиялық саясатының мақсаты бұл қоршаған ортаға теріс әсерді барынша азайту, экологиялық қауіпсіздіктің деңгейін арттыру, Қазақстан ҰЭТ-ын дамыту кезінде қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ету үшін жауапкершілік, энергияны үнемдеу және Компания қызметінде табиғи және энергетикалық ресурстарды тиімді пайдалану болып табылады. «KEGOC» АҚ басшылығы өзіне Экологиялық саясатқа сәйкес қабылданған тұрақты түрде жақсарту және ластанудың алдын алу бойынша міндеттемелерін іске асыру, сонымен қатар «KEGOC» АҚ-ның

қатысы бар өз экологиялық аспектілері бөлігіндегі қолданылатын заңнамалық және басқа да талаптарға сәйкестік үшін жауапкершілік қабылдайды. Компанияның әрбір қызметкері, сонымен қатар Компания мүдделеріне жұмыс істейтін мердігер ұйымдардың қызметкерлері «KEGOC» АҚ Экологиялық саясатымен таныстырылды.

«KEGOC» АҚ ӨЗ ҚЫЗМЕТІНІҢ ТИІМДІЛІГІН
АРТТЫРУҒА БАҒЫТТАЛҒАН KEGOC БИЗНЕСІН
ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ІСКЕ
АСЫРЫЛА БАСТАҒАНЫ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАДЫ

2015

Компанияда «KEGOC» АҚ біріктірілген менеджмент жүйесі шеңберінде жұмыс істейтін экологиялық менеджмент жүйесі ендіріліп, ISO 14001 халықаралық стандарты талаптарына сәйкестігіне сертифицикатталды. Компанияның өндірістік және шаруашылық қызметінің экологиялық аспектілеріне әсерін арттыруға мүмкіндік беретін жаңа басқару тәсілдерін қолдану оны ендіру мен жұмыс істеуінің негізгі мақсаты болып табылады. Экологиялық аспектілерді басқару «KEGOC» АҚ-да тәуекелдерді корпоративтік басқару жүйесінің элементі болып табылады

Тиімді басқару үшін 2020 жылға «KEGOC» АҚ экологиялық аспектілер тізілімдері әзірленді. Аспектілерді анықтаған кезде Компания қызметінің барлық экологиялық әсерінің компоненттері (энергия үнемдеу, су, топырақ, шығарындылар, қалдықтар) талданады. Экологиялық аспектілерді басқару жөніндегі іс-шаралар Компанияның 2020 жылға арналған экологиялық бағдарламасымен

белгіленген. 2020 жылғы маңызды экологиялық аспектілер ретінде «құрамында ПХД бар ықтимал полихлорландырылған дифенилдер», «трансформатор майы» және «пайдаланылған трансформатор майы» анықталды. «Құрамында ПХД болуы мүмкін қалдықтар» аспектісінің маңыздылығы бұл полихлорландырылған дифенил Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сай зиянды зат (қауіпсіздіктің қызыл деңгейі) болуымен негізделген. «Пайдаланылған трансформатор майы» және «трансформатор майы» аспектілерінің маңыздылығы май толтырылған жабдықтың болуына байланысты.

102-15

2020 жылы «KEGOC» АҚ-ға қатысты қаржылық және қаржылық емес санкциялар, сонымен қатар экологиялық заңнама мен нормативтік талаптардың орындалмағаны үшін салынған айыппұлдар болған жоқ.

Компанияға қоршаған ортаға әсерге байланысты шағымдар келіп түскен жоқ.

102-44

Атмосфералық ауаны қорғау

Нормативтерге сай, ЖЭТ филиалдарында зиянды заттар шығарындыларының (ұйымдастырылған және ұйымдастырылмаған) стационарлық көздері белгіленген. Стационарлық көздерден болатын шығарындыларды мониторингтеу мақсатында ЖЭТ филиалдарында 2020 жылы операциялық мониторинг (өндірістік процесс мониторингі) – жабдықтың әрбір бірлігінің

жұмыс уақыты сағаттарының саны және материалдар шығысы есепке алынды. Мамандандырылған ұйымдар өндірістік экологиялық мониторинг жүргізген кезде есептеу жолымен немесе зертханалық өлшемдер жүргізумен стационарлық көздерден болатын шығарындылар айқындалады.

2020 жылы стационарлық көздерден ластайтын заттардың жаппай шығарындылары көлемі 9,34 т (белгіленген норматив – 11,63 т) құрады.

2020 жылы стационарлық көздерден болған шығарындылар

«KEGOC» АҚ «ЖЭТ» филиалының атауы	Стационарлық көздерден болған шығарындылар, т/жыл	
	Норматив	Факт
«Ақмола ЖЭТ»	0,93	0,55
«Ақтөбе ЖЭТ»	0,31	0,10
«Алматы ЖЭТ»	0,73	0,73
«Шығыс ЖЭТ»	1,42	1,42
«Батыс ЖЭТ»	0,84	0,50
«Сарыбай ЖЭТ»	0,68	0,68
«Солтүстік ЖЭТ»	1,23	0,13
«Орталық ЖЭТ»	5,18	5,18
«Оңтүстік ЖЭТ»	0,30	0,05
Барлығы	11,63	9,34

Осылайша, стационарлық көздерден болатын ластайтын заттардың жаппай шығарындылары (нормативтерге қатысты) 20 %-ға азайды. Шығарындылардың азаюы («Ақмола ЖЭТ», «Ақтөбе ЖЭТ», «Алматы ЖЭТ», «Батыс ЖЭТ», «Солтүстік ЖЭТ», «Оңтүстік ЖЭТ» филиалдары) мамандандырылған ұйымдар жүргізген өндірістік экологиялық мониторинг нәтижелерімен расталды.

«Климаттың өзгеруі туралы» БҰҰ Негіздемелік конвенциясының, Киот хаттамасының, Париж келісімінің және Қазақстан Республикасы экологиялық заңнамасы-

ның талаптарына сәйкес, 2019 жылы ЖЭТ филиалдарында Компанияның қызметі шеңберінде қоршаған ортаға шығарылған парниктік газдарға түгендеу жүргізілді. Стационарлық көздерден, стационарлық көздерге теңдестірілген мобилдік көздерден болған шығарындылар есебі жасалды. Аймақтық экология департаменттеріне 2019 жылғы парниктік газдарды түгендеу туралы есептер жіберілді және тіркелді.

102-12

«Мемлекеттік реттеу объектілері болып табылатын парниктік газдар тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы

Үкіметінің қаулысына сәйкес көміртектің қос тотығы (CO₂), метан (CH₄), азоттың шала тотығы (N₂O), перфторкөміртекер (ПФК) осындай болып табылады. Стационарлық көздерден шығарылған парниктік газдарды түгендеу нәтижелері бойынша шығарындылар жылына көміртектің қос

тотығы баламасында 154,47 тоннаны құрайды, осыған байланысты «KEGOC» АҚ Парниктік газдардың шығарындыларына квота бөлу жөніндегі 2018-2020 жылдарға арналған ұлттық жоспарға сай парниктік газдарды квоталау бойынша талаптарға ілінбейді.

2020 жылы «KEGOC» АҚ стационарлық көздерінен болған парниктік газдар шығарындылары көлемі

CO ₂ , тонна	CH ₄ , көміртек қос тотығы тонна баламасында	N ₂ O, көміртек қостотығы тонна баламасында	Шығарындылардың жалпы көлемі көміртек қостотығы тонна баламасында
154,4	0,0022	0,06542	154,47

«Салықтар және бюджетке басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне сай жылжымалы көздерден болған шығарындылар есептелмейді, есептемеде пайдаланылған отын көлемі көрсетіледі. Автокөлік атмосфераға шығарылатын пайдаланылған газдарының улылылығы мен түтіндігіне тексерілді.

Компания өз қызметінде климаттың өзгеруіне әсер ететін озонды бұзатын заттарды шығаруды жүзеге асырмайды.

EU5

Қалдықтарды басқару

Өндіріс қалдықтары ҚС жабдықтарын пайдалану, жөндеу және жаңғырту кезінде пайда болады. «KEGOC» АҚ-да қалдықтарды басқару Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне және «KEGOC» АҚ-да қалдықтарды басқару» ұйым стандартына сай жүзеге асырылады.

«KEGOC» АҚ-да барлық қалдықтар мыналарға байланысты бөлінген:

1. түріне қарай: тіршілік процесінде пайда болатын өндірістік және коммуналдық (қатты тұрмыстық қалдықтар);
2. қауіптілік деңгейіне байланысты (Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сай):
 - «жасыл» – G индексі (қауіпсіз);
 - «янтарь түсті» – A индексі (қауіпті);
 - «қызыл» – R индексі (қауіпті).

Қалдықтар тізбесі және олардың қауіптілік деңгейі қажеттілігіне қарай жаңартылады.

ЖЭТ филиалдары жыл сайын қалдықтарды шыққан жері бойынша түзілу процестерінің сипаттамасын, оның сандық және сапалық көрсеткіштерін, олармен жұмыс істеу ережесін, оларды бақылау әдістерін, бұл қалдықтардың қоршаған ортаға әсерінің түрлерін, қалдықтарды өндірушілер туралы мәліметтерді қоса алғанда, қалдықтардың

әрбір түрі үшін паспорт әзірлейді немесе оны түзетеді.

Өндіріс және тұтыну қалдықтарымен қауіпсіз жұмыс істеу үшін ЖЭТ филиалдарында оларды уақытша қауіпсіз және бөлек сақтауға арналған жерлер белгіленген, қалдықтарды экспликациясы бар объектілердің аумағында орналастыру карта-схемасы дайындалды, бұдан әрі жою үшін уақтылы әкету қамтамасыз етіледі.

«KEGOC» АҚ бөлімшелеріндегі қалдықтар көлемі

Көрсеткіш, тонна	2020 ж.
«жасыл» индекс G	5 042,86
«янтарь түстес» индекс А	74,25
«қызыл» индекс R	–
Барлығы	5 117,11

2020 жылы «Орнықты органикалық ластағыштар туралы Стокгольм конвенциясын ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына және Жойылуы қиын органикалық ластауыштармен және олар құрамында бар қалдықтармен жұмыс істеу қағидаларына сәйкес (Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің бұйрығымен бекітілген) «KEGOC» АҚ ҚС жабдығында ПХД анықтау бойынша жұмыс жалғастырылды. ЖЭТ филиалдары құрамында ПХД бар жабдықты есепке алу тізілімін жаңартты, тізілім қоршаған ортаны қорғау жөніндегі аумақтық органдарға белгіленген мерзімде тапсырылды.

2020 жылы «KEGOC» АҚ «Ақмола ЖЭТ», «Шығыс ЖЭТ», «Солтүстік ЖЭТ», «Орталық ЖЭТ», «Оңтүстік ЖЭТ» филиалдарындағы май толтырылған жабдықта ПХД болуына зертханалық талдаулар жоспарланды және жүргізілді, олардың қорытындылары бойынша ПХД табылмады.

Су объектілеріне

әсер

Су Компанияның технологиялық процесінде пайдаланылмайды. «KEGOC» АҚ-да суды қолдану деңгейі шамалы, пайдаланылатын су көздеріне айтарлықтай әсер етпейді. Суды тұтыну және су бұру ЖЭТ филиалдарының мамандандырылған ұйымдармен жасаған шарттарына сәйкес жүргізіледі. Су объектілеріне және топыраққа лақтырындылар жүзеге асырылмайды. «KEGOC» АҚ-ның 7 филиалының объектілерінде артезиандық сумен жабдықтау бар, ұңғымалар алынған рұқсаттарға сай пайдаланылады. Қазақстан Республикасының Су кодексіне сәйкес мамандандырылған ұйымдармен жасалған шарттар бойынша ұңғымалардың тоғандарындағы жер асты суларына тұрақты негізде мониторинг жүргізіледі.

Компанияның объектілеріндегі май толтырылған жабдықта пайдаланылатын трансформаторлық май, сонымен қатар суды шаруашылық қажеттіліктер-

ге пайдалану нәтижесінде пайда болған ағын сулар су объектілері мен топырақты ластаудың ықтимал көзі болып табылады. «KEGOC» АҚ жабдығын таңдаған кезде басым өлшемдердің бірі оның экологиялылығы болып табылады, майлы ажыратқыштарды элегазды және вакуумды ажыратқыштарға ауыстыру жоспарлы түрде жүргізіліп отыр, бұл ЖЭТ филиалдарының ҚС-да пайдаланылатын трансформаторлық май көлемін азайтуға мүмкіндік береді. Майсыз жабдықты қолдану сенімділікті, істен шыққанға дейін жұмыс істеуді, төзімділікті, өрт қауіпсіздігін арттырады, жерасты сулары мен топырақтың ластануын болдырмайды. Май толтырылған жабдық май қабылдайтын қондырғылармен немесе табандықтармен жарақталған, бұл майдың топыраққа енуін болдырмайды. Май жинағыштардың аунатқыштары тұрақты түрде тексеріліп отырады.

Инвестициялық жобаларды іске асыру барысындағы табиғатты қорғау іс-шаралары

Компания жобаларды, соның ішінде инвестициялық жобаларды іске асырған кезде қоршаған ортаны қорғау мәселелеріне кешенді түрде қарайды. Жобаларды іске асыру тәуекелдерін талдау үшін әлеуметтік және экологиялық тәуекелдерді талдауды қоса алғанда, PESTEL талдауы пайдаланылады. Жүргізілген қоршаған ортаға әсерді бағалау нәтижелері есепке алынып, қоршаған орта мен адам денсаулығына зияны неғұрлым аз нұсқа қабылданады. Жобалардың тәуекелдерін сәйкестендіру және бағалау жобаларды іске асырудың барлық кезеңдерінде және тұрақты негізде жүзеге асырылады. Атмосфералық ауаға, жерүсті және жерасты суларына, ландшафтарға, жер ресурстары мен топырақ жамылғысына, биоалуантүрлілік және басқаларға әсері бағаланады.

Электр желілік объектілерді жобалау кезеңінде экологиялық тәуекелдерді басқару үшін оларды елді мекендерден және күзетілетін табиғи аумақтардан шалғай аумақтарда орналастырады. ӘЖ трассалары негізінен дала және шөлейт жерлер арқылы өтеді, ӘЖ орманды дала аймағында өткен жағдайда ӘЖ үшін орман жолдарын тазарту қызметін жүзеге асырған кезде азайту іс-шараларын қамтитын Қоршаған ортаға әсер етуді бағалау (ҚОӘБ) жобасы әзірленеді. Компанияның қызметі туралы экологиялық ақпараттың ашықтығы және қол жетімділігі мақсатында ҚОӘБ жобалары бойынша қоғамдық тыңдаулар өткізіледі.

Энергия тиімділігі

«KEGOC» АҚ-ның энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру бойынша негізгі міндеті тұтыналатын отын-энергетикалық ресурстар көлемін азайту, соның ішінде «KEGOC» АҚ объектілерінің жеке қажеттіліктеріне энергия ресурстары шығындарын азайту есебінен, электр энергиясын ҰЭТ арқылы жеткізу кезінде электр энергиясы-

ның техникалық ысыраптарын азайту, энергия шығындарын бақылау механизмдерін жетілдіру және Компания объектілерін электр энергиясы мен басқа да отын-энергетикалық ресурстарды есепке алу құралдарымен жабдықтау, есепке алу құралдарының деректері негізінде ақпаратты жинау процесін ұйымдастыру болып табылады.

2020 жылы отын-энергетикалық ресурстарды тұтыну, ГДж¹

Электр энергиясы	10 155 056,34
Жылу энергиясы	81 395,58
Отын	114 064,86
соның ішінде	
мотор бензині	44 767,94
дизелді отын	65 250,37
табиғи газ	3 911,25
сұйытылған газ	135,30
Барлығы	10 350 516,77

¹ Джоульмен есептегенде халықаралық бірлік жүйесі қолданылды, СИ.

302-1

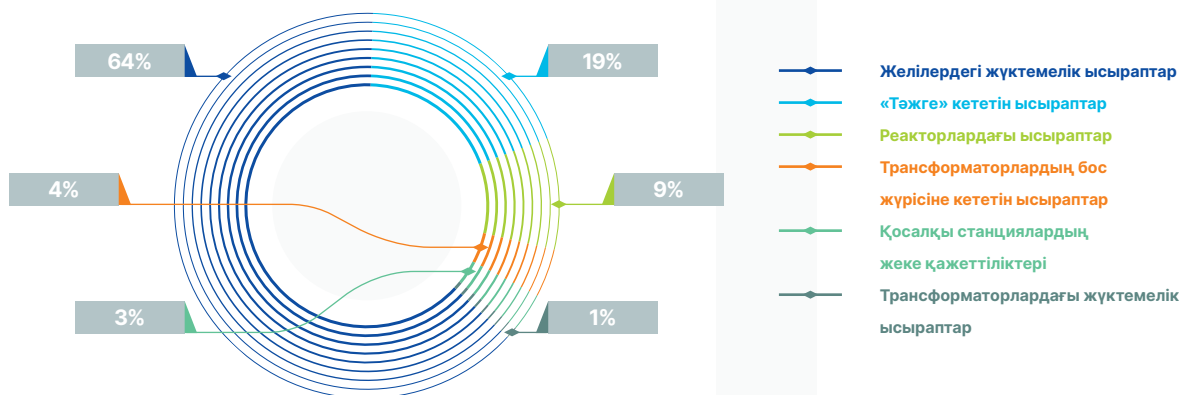
2020 жылы отын-энергетикалық ресурстарды тұтыну 2019 жылмен салыстырғанда 360 105 ГДж-ға төмендеді.

Электр желілері арқылы электр энергиясын жеткізуге арналған электр энергиясының технологиялық шығынын азайту іс-шаралары энергия тұтынуды азайту тұрғысынан ең көбірек тиімділік береді.

Қазақстанның электр энергетикалық жүйесі негізінен Солтүстік аймақта қуатты энергия көздерінің шоғырлануымен және ұзыннан ұзақ транзиттік электр желілерінің

(Қазақстанның Солтүстігі – Оңтүстігі, Павлодар облысы – Ақтөбе облысы транзиттерінің негізгі бағыттары) (шамамен 1000 км) болуымен сипатталады – бұл ел аумағының үлкен болуына байланысты және электр энергиясының технологиялық шығысы (техникалық ысыраптар) деңгейіне айтарлықтай әсер етеді. «KEGOC» АҚ желісіндегі техникалық ысыраптар көрші мемлекеттердің энергетикалық жүйелерінің жұмыс режимдеріне (транзит, электр энергиясының экспорты мен импорты) және климаттық жағдайларға байланысты.

«KEGOC» АҚ 2020 жылғы техникалық ысыраптары құрылымы

2020 жылы «KEGOC» АҚ техникалық ысыраптары есепке алу аспаптарының деректері негізінде электр энергиясын желіге босатудан 2,792 млрд кВт·сағ немесе 6,0%-ды құрады.

EU12

Сонымен қатар электр энергиясының технологиялық ысыраптары дегеніміз бұл электр желілері арқылы электр энергиясын жеткізген кезде орын алған, сымдар мен электр жабдықтарындағы физикалық процестермен негізделген электр энергиясының

ысырабы болып табылады және сәйкесінше, электр желілеріндегі электр энергиясының ысырабын азайту бойынша іс-шараларды жоспарлау мен өткізудің негізгі мақсаты электр энергиясының техникалық ысыраптарының нақты мәндерін олардың оңтайлы деңгейлеріне дейін жеткізу болып табылады.

Электр энергиясы ысырабын азайту бойынша іс-шараларды орындау нәтижесінде 2020 жылы электр энергиясы шығынының азаюы 4,261 млн кВт·сағ құрады.

Іс-шара	Іс-шаралардан болатын нәтиже	
	млн кВт·сағ	ГДж
Аз жүктемелер режимінде желілердің ажыратылуы	0,254	916
Аз жүктемелер режимінде күштік трансформаторлардың ажыратылуы	4,006	14 422
Барлығы «KEGOC» АҚ бойынша	4,261	15 339